Lietas Nr. C20206914
Lietas arhīva Nr. CA-0052-15/2

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Liepājā 2015.gada 18.februārī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā tiesnešu sastāvā: V.Mahte, B.Ķeire, A.Klaiše izskatīja rakstveida procesā apelācijas kārtībā civillietu /pers. D/ maza apmēra prasību pret /pers. E/ par morālā kaitējuma piedziņu, sakarā ar atbildētājas /pers. E/ apelācijas sūdzību par Liepājas tiesas 2014.gada 31.oktobra spriedumu.

Civillietu tiesas kolēģija **k o n s t a t ē j a**

Ar Liepājas tiesas tiesneša 2014.gada 11.jūnija lēmumu tiesvedībā pieņemta /pers. D/ maza apmēra prasība pret atbildētāju /pers. E/ par morālā kaitējuma 500 EUR apmērā piedziņu.

Ar Liepājas tiesas 2014.gada 31.oktobra spriedumu prasība apmierināta daļēji.

No /pers. E/ par labu prasītājam piedzīts nemateriālais kaitējums 142,29 EUR un noraidīta prasība daļā par morālā kaitējuma 357,71 EUR piedziņu.

Spriedums pamatots uz Civillikuma 1635.pantu.

Atsaucoties uz Zemgales apgabaltiesas 2014.gada 20.februāra spriedumu (krimināllietā), tiesa secināja, ka par cietušajam /pers. D/ nodarīto morālo aizskārumu pirmās instances tiesa bija noteikusi atlīdzību Ls 100 apmērā, taču sprieduma rezolutīvā daļā atlīdzība par morālo kaitējumu nav piedzīta un /pers. D/ spriedumu apelācijas kārtībā nepārsūdzēja.

Tiesa atzina, ka papildus garīgas ciešanas prasītājam sagādāja fakts, ka sociālā darbiniece, kuras uzdevums ir palīdzēt cilvēkiem, izmantoja viņa slimību, piesavinājās naudas līdzekļus, kas bija paredzēti dzīvokļa īrei un komunālajiem pakalpojumiem, kas, savukārt, prasītājam radīja psiholoģiskus pārdzīvojumus un morālu aizskārumu.

Vadoties no taisnības un vispārīgiem tiesību principiem tiesa noteica nemateriālā kaitējuma atlīdzību 142,29 EUR apmērā.

Prasītājs/pers. D/ Liepājas tiesas spriedumu nav pārsūdzējis.

Atbildētāja/pers. E/ iesniegusi **apelācijas sūdzību**, kurā lūgts atcelt spriedumu prasības apmierinātajā daļā un norādīts, ka pieļautas nepilnības civillietas virzīšanas un izskatīšanas procesā.

Prasības pieteikumā ir pieļauta kļūda prasītāja vārdā, par ko rakstiski tika informēts tiesnesis Lapiņš, bet atbilde netika saņemta, līdz ar ko ir pārkāpts Iesnieguma likuma 5.p. (3) un (5).

Morālais kaitējums nav pierādīts, jo krimināllietā tas netika piedzīts.

Uzskata, ka ir pārkāptas viņas tiesības uz Kriminālprocesa likuma 19.pantā nostiprināto nevainīguma prezumpciju.

2014.gada 15.septembrī iesniegusi Liepājas tiesā pretprasību pret /pers. D/ par morālās, materiālās un veselības kaitējuma atlīdzību, kas tika nodota izskatīšanai citam tiesnesim.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 440.[11] panta pirmo daļu apelācijas sūdzība tiek izskatīta rakstveida procesā.

Civillietu tiesu kolēģija, izvērtējusi un pārbaudījusi lietas materiālus, atzīst, ka /pers. D/ maza apmēra prasība par morālā kaitējuma piedziņu ir daļēji apmierināma.

Liepājas tiesas spriedums prasības noraidītajā daļā nav pārsūdzēts un ir stājies likumīgā spēkā.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītājs cēlis maza apmēra prasību par morālā kaitējuma 500 EUR apmērā piedziņu no atbildētājas /pers. E/, pamatojot to uz Civillikuma 1635.pantu un norādot, ka likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums krimināllietā, ar kuru atbildētāja atzīta par vainīgu pēc Krimināllikuma 179.panta pirmās daļas.

Civillikuma 1635.panta pirmā daļa nosaka, ka katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot.

Atbilstoši minētā panta jēgai tiesai vispirms ir jākonstatē morālā kaitējuma esamība un tikai tad var spriest par tā atlīdzinājumu naudā.

Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2014.gada 20.februāra spriedums ir stājies likumīgā spēkā 2014.gada 31.martā un ar šo spriedumu atzīts, ka /pers. E/, būdama Liepājas pilsētas domes sociālā dienesta darbiniece, rīkojoties ar viņai uzticēto mantu – naudas līdzekļiem, piesavinājās naudu, nodarot cietušajam /pers. D/ materiālos zaudējumus.

Tiesa spriedumā pievienojusies pirmās instances tiesai par to, ka cietušajam ir radīts morāls aizskārums, taču tā kā pirmās instances tiesa morālo kaitējumu nepiedzina un cietušais spriedumu apelācijas kārtībā nepārsūdzēja, apelācijas instances tiesa norādīja, ka /pers. D/ jautājumā par morālā kaitējuma atlīdzību ir iespējams vērsties tiesā Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā, ko konkrētajā gadījumā prasītājs ir izmantojis.

Tiesas kolēģija atzīst, ka pārsūdzētais Liepājas tiesas 2014.gada 31.oktobra spriedums ir pretrunīgs un nepietiekami motivēts. Tiesa morālā kaitējuma atlīdzību ir sadalījusi divās daļās, proti – kā nemateriālo kaitējumu un morālo kaitējumu. Šāda rīcība liek domāt par to, ka pirmās instances tiesai nav izpratne par morālā kaitējuma jēdzienu.

Nenoliedzami, ka morālais kaitējums ir tiesību aizskāruma negatīvās sekas, kas dod pamatu cietušai personai prasīt apmierinājumu.

Vispārējā definīcija ir dota Civillikuma 1635.panta otrajā daļā, proti, ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas un garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2014.gada tiesu prakses apkopojumā norādīts: *„ar terminu atlīdzība par morālo kaitējumu apzīmētajai apmierinājuma došanai mērķis ir mierinājuma došana (..)”.*

Vienlaicīgi jāatzīmē, ka tiesa nav motivējusi spriedumu prasības noraidītajā daļā, līdz ar ko nav ievērojusi Civilprocesa likuma 193.panta piektās

daļas nosacījumus, kas bija par pamatu apelācijas tiesvedības ierosināšanai.

Izlemjot prasību pēc būtības, tiesas kolēģija atzīst, ka konkrētajā gadījumā atbildētājas /pers. E/ neatļautā darbība izpaudās kā noziedzīgs nodarījums, ko apstiprina notiesājoš s spriedums krimināllietā, tāpēc atbilstoši Civillikuma 1635.panta trešajai daļai, tiesai ir pamats prezumēt, ka krimināllietā konstatētās darbības ir radījušas /pers. D/ kaitīgas sekas – garīgas ciešanas.

Pie šādiem apstākļiem prasītājam nav jāpierāda morālais aizskārums.

Civillikuma 1635.panta otrā daļa nosaka, ka atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas.

Pirmās instances tiesa, piedzenot nemateriālo kaitējumu 142,29 EUR, kas pēc tā būtības ir morālais kaitējums, ir vadījusies no Liepājas tiesas 2013.gada 24.oktobra sprieduma krimināllietā, kurā cietušais bija pieteicis morālā kaitējuma atlīdzību Ls 100 apmērā.

Tiesa spriedumu pamatojusi arī ar Civillikuma 5.pantu, proti, ka tiesai jāspriež pēc taisnības apziņas un vispārīgiem tiesību principiem, un atzinusi, ka atbildētājas darbības – naudas līdzekļu piesavināšanās bija vērstas pret personu, kas slimo ar vidēji smagu garīgu atpalicību, un tās ir veiktas ilgstošā laika periodā, kas radīja prasītājam morālu aizskārumu.

Tiesas kolēģija ņem vērā apstākli, ka pirmās instances tiesas spriedumu prasītājs nav pārsūdzējis, līdz ar ko ir piekritis morālās atlīdzības apmēram.

Ņemot vērā minēto un izvērtējot nodarītā kaitējuma smagumu un sekas, tiesas kolēģija atzīst, ka morālā kaitējuma atlīdzība ir nosakāma tādā apmērā kā to noteikusi pirmās instances tiesa un, kam piekritis prasītājs, tas ir 142,29 EUR, kas piedzenama no atbildētājas prasītāja labā.

Apstāklis, ka prasības pieteikumā prasītāja vārds norādīts /vārds A/, nevis /vārds B/, kā personas vārds reģistrēts Iedzīvotāju reģistrā, nevar būt par pamatu prasības noraidīšanai. Turklāt tiesa spriedumā šo nepilnību ir novērsusi.

Ņemot vērā, ka spriedums krimināllietā, kurā /pers. E/ ir atzīta par vainīgu un sodīta pēc Krimināllikuma 179.panta pirmās daļas, ir stājies likumīgā spēkā, nepamatots ir apelācijas sūdzībā minētais arguments par pierādījumiem un vainu.

Apelācijas sūdzībā atbildētāja norādījusi, ka ir cēlusi pret /pers. D/ pretprasību, taču ar lietas materiāliem minētais fakts neapstiprinās. Apelācijas sūdzībai ir pievienots Liepājas tiesas tiesneša 2014.gada 18.septembra lēmums, ar kuru bez virzības atstāta /pers. E/ maza apmēra prasība pret /pers. D/ par naudas piedziņu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos.

No atbildētājas piedzenami tiesas izdevumi – valsts nodeva 71,14 EUR (septiņdesmit viens *euro* un 14 centi), ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas dokumentu piegādi pirmās instances tiesā 5,03 EUR (pieci *euro* un trīs centi) un apelācijas instances tiesā 2,94 EUR (divi *euro* un 94 centi).

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 440.[11], 440.[12], 204.[1] panta, Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

/pers. D/ prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, /pers. D/, personas kods /personas kods/, labā morālā kaitējuma atlīdzību 142,29 EUR (viens simts četrdesmit divi *euro* un 29 centi).

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, valsts labā tiesas izdevumus – valsts nodevu 71,14 EUR (septiņdesmit viens *euro* un 14 centi) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus par tiesas dokumentu piegādi pirmās instances un apelācijas instances tiesā 7,97 EUR (septiņi *euro* un 97 centi).

Noteikt /pers. E/ 10 dienu termiņu sprieduma labprātīgai izpildei par naudas summas un tiesāšanās izdevumu piedziņu, skaitot no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedums kasācijas instancē nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā 2015.gada 18.februārī.

Tiesnese V.Mahte

Tiesnese A.Klaiše

Tiesnese B.Ķeire